

SER ESGLÉSIA / FER ESGLÉSIA

Josepa Pont
Grup Manlleu – Diòcesi de Vic

Presentació

Bon dia a tothom!

Quan a finals de juny se'm va demanar fer una aportació en aquesta diada, que centra l'inici del curs de l'ACO, vaig espantar-me, i tot seguit vaig comentar que ben segur hi havia altres persones que ho podien fer millor. I així ho crec.

Però davant dels arguments d'en Jordi Espí consiliari, vam deixar la porta oberta per pensar i reflexionar sobre el que em demanava i tornar-ne a parlar passats uns quants dies.

La segona vegada que en vam parlar li vaig dir que sí. El testimoni de molts altres militants de l'ACO abans que jo en tasques de responsabilitat va fer-me decidir. Vaig dir-me: "He rebut molt i potser ara és el moment de compartir amb tots aquells que ens uneix ser militants de l'ACO i amb tots aquells que tot i tenir itineraris diferents ens uneix un mateix objectiu: Ser testimonis de l'evangeli en el nostre món."

A primers de setembre ens vam trobar amb en Jordi per tornar-ne a parlar. Aquesta vegada ja era per polir coses. Prèviament ja li havia fet arribar un esborrany de la xerrada d'avui. Davant els dubtes i la por, em digué: "Pensa que ets amb els de casa en un dia festiu, a on compartim el que fem, el que som amb la il·lusió de fer camí junts agafats en el mateix eix encara que probablement en realitats ben diferents: L'evangeli."

Són paraules que em van acabar de convèncer que era el moment per compartir aquesta estona amb tots vosaltres, i ho agraeixo profundament.

La prioritat d'aquest curs, aprovada en el darrer Consell (Begues, maig 2005), *ens planteja revisar la nostra vivència d'Església, com ens sentim formant part d'una comunitat més ampla que l'ACO, que creiem en Jesús i que fem camí des de diferents realitats i processos personals i col·lectius.*

Aquesta prioritat no deixa de tenir uns objectius i unes propostes de treball per a aquest curs en què cada grup, amb autonomia i comunió amb l'Església, i creant xarxa entre nosaltres, anirem treballant

El que tot seguit plantejaré té tres parts:

La 1a és entrar d'una manera breu en el marc historicoteològic del que va representar el Concili Vaticà II per a la renovació de l'Església. En concret, una pinzellada de la seva eclesiologia.

La 2a part serà veure l'aplicació de l'eclesiologia del Vaticà II a casa nostra i preguntar-nos: Fem i podem fer camí vers una eclesiogènesi?

I la 3a part és una reflexió sobre característiques imprescindibles, al meu entendre, per esdevenir avui membres actius i compromesos en el si de l'Església: El valor de l'espiritualitat militant = riquesa interior, i la necessitat de tenir buits interiors.

1 Marc historicoteològic del que va representar el Vaticà II per a la renovació de l'Església

1.1 L'eclesiologia del Vaticà II

Parlar de l'Església avui, crec que implica ne-

cessàriament anar al Concili Vaticà II pel que va representar per a la renovació de l'Església.

Recordem que abans del Vaticà II teníem una Església que ens ensenyava que el deure més important de la vida era "estar en gràcia de Déu" per poder "aconseguir el cel", i només l'Església era la mediadora de la gràcia i la veritat. Amb aquest esquema, la vida humana, la de tot home, és a dir, els assumptes terrenals, eren insignificants.

El Vaticà II, fidel a la dinàmica de la revelació en la història de la salvació, ha proposat com a centre de reflexió teològica **el misteri de Crist - misteri de l'Església**.

El Verb fet carn és realment el centre de la humanitat i per això mateix el centre de la història de la salvació. Els misteris de la mort i resurrecció de Crist, juntament amb la missió de l'Esperit de veritat, són els moments fonamentals de l'encarnació.

Al meu entendre, l'ecclesiologia renovadora del Vaticà II la podem comparar amb la imatge d'un estany d'aigües tranquil·les i l'acció de tirar-hi una pedra. El punt on cau la pedra és la reflexió sobre el misteri de Crist – misteri de l'Església. És el que ens porta a Crist Revelador en la seva pròpia persona i en la seva obra del Pare i de l'Esperit Sant.

Aquest fet genera un moviment de diferents cercles concèntrics a extensió del primer, on podem dir que l'Església, com a comunitat de salvació, és continuació del Misteri de Crist.

La comunitat de creients neix de la revelació de Déu, i aquesta revelació implica necessàriament la comunitat creient, la qual la rep i la transmet vitalment en el seu peregrinar històric.

L'Església, per tant, és el sacrament, o sigui la presència visible i actuació eficaç de la revelació en el món, preparada per Déu en la Vella Aliança, portada a la seva plenitud en Crist amb el seu Esperit i destinada a continuar-se fins a la seva consumació en la visió gloriosa.

L'Església no té, doncs, el seu origen simplement en la intenció i mandat del Jesús històric, sinó en tota l'acció de Déu en Jesucrist, començant des del seu naixement, la seva activitat pública, la vocació dels seus deixebles fins a la seva mort i la seva resurrecció amb la comunicació de l'Esperit als testimonis del Ressuscitat.

I si l'Església és el sacrament, o sigui la presència visible i actuació eficaç de la revelació en el món, l'home no pot realitzar-se com a cristià sense realitzar-se al mateix temps com a membre de la comunitat eclesial. Crist, Església i Sacraments són realitats lligades entre si en la realització del pla universal de salvació.

1.2 L'Església realitat, transcendent i encarnada en el món

La historicitat de l'Església i de l'ecclesiologia té

les seves arrels en el nexa mutu i indissoluble vigent entre l'Església, realitat transcendent i encarnada en el món i l'ecclesiologia com a doctrina teològica de l'Església.

Joan XXIII en el discurs d'obertura digué:

És precís que la doctrina de l'Església sigui investigada i exposada com exigeix el nostre temps. Perquè una cosa és el dipòsit mateix de la fe, és a dir, les veritats que conté la nostra venerada doctrina, i l'altra la manera com s'expressa; i això s'ha de tenir en compte, amb paciència, si fos necessari, atenent-se a les normes i exigències d'un magisteri de caràcter prevalentment pastoral.

Sobre aquesta mateixa idea va insistir mesos més tard Pau VI amb la seva encíclica *Ecclesiam Suam*, en la qual afirma que la vida cristiana ha d'adaptar-se a les formes del pensament que avui li ofereix el món i al que aquest exigeix d'ella.

La introspecció de l'Església sobre ella mateixa per tal de complir millor la seva missió salvadora entre els homes és el fonament d'aquesta consciència de l'Església. D'aquesta manera, **parlant de si mateixa, parla de Déu i de l'Home**.

Així, doncs, el Vaticà II ens deixa un llegat eclesiològic que tot ocupant-se de la relació de l'Església amb Déu ha considerat igualment l'home en la seva situació històrica present, és a dir, és una **ecclesiologia teològica, però també antropològica**.

1.3 Comunió – Comunitat

Un altre aspecte fonamental és el concepte comunió-comunitat, **concepte que és el centre de la discussió eclesiològica i està íntimament vinculada a la idea clau de Poble de Déu. Comunió que té dos eixos dependents i complementaris.** D'una banda, **el conjunt de connexions i relacions recíproques que s'estableixen entre una mateixa comunitat i entre comunitats distintes**, i d'altra banda, **la comunió i relació amb la Jerarquia.**

Amb tot això podem dir que:

La comunió no és quelcom d'accidental per a l'Església, sinó que és la seva forma d'ésser i estar enmig dels homes, i aquesta comunió troba el seu fonament en la relació i es converteix en signe i sacrament de l'ésser de Déu. I la relació, com a manera de viure la comunió eclesial, ens demana com a cristians mantenir equilibri entre fidelitat a Déu i fidelitat als homes.

El binomi **Església encarnada en el món - Església de comunió** hauria de ser meditat i posat en pràctica en les Esglésies de casa nostra, per fer encarnació amb els més pobres, i comunió amb qui ni tan sols pot escriure el nom però porta dintre seu el segell inesborrable de ser Fill de Déu i per tant criatura estimada i volguda sense cap mena de condició.

Però el concepte de l'Església encarnada en el món i el concepte d'Església humanitat fa un pas més durant la 2a. Sessió del Concili Vaticà II de la mà del Papa Pau VI, punt que mereix una atenció especial tot parlant de manera breu sobre el magisteri eclesiològic de Pau VI.

1.4 El magisteri eclesiològic de Pau VI

El seu pensament eclesiològic, idèntic al treball eclesiològic que s'havia fet durant la 1a sessió, s'enfoca des de la perspectiva cristocèntrica com l'única que ens porta a endinsar-nos en el misteri de l'Església i únicament des d'aquesta es pot reflexionar sobre el seu ser i sobre la seva missió. En altres paraules, les pautes marcades per Pau VI fan que la marxa de l'eclesiologia del Concili tingui com a eix la relació Crist-Església que imposa l'acceptació de **l'element visible i històric de l'Església com el de la naturalesa humana en Crist.** D'altra banda, Pau VI veu el món com el cosmos, és a dir, tota la família humana, tota la humanitat d'avui, l'escenari en el qual es desenvolupa la història de la salvació i on es troba present el Regne de Déu, i lloc on es manifesten els signes dels temps, per a l'acció que té com a punt de sortida el Pla Diví de crear i salvar la humanitat de Crist. **L'Església en el món, composta d'homes, és part de la humanitat.** Immersa en el món, es beneficia i coopera amb els progressos, però, per aquesta mateixa immersió, pateix també les vicissituds històriques, les tensions i les angonies dels homes com quelcom molt íntim i vital de

la seva vida. Per Pau VI, aquesta immersió en la vida dels homes cal que es desenvolupi des de les Esglésies particulars, ja que és una manera real i palpable per submergir-se en la història, en les cultures i en els diversos grups ètnics.

Pau VI, per fonamentar teològicament l'origen i la grandesa de l'home, parteix de la base que aquest home ha sigut creat a imatge de Déu. Per tant, és una concepció al mateix temps eclesiològica i antropològica, ja que és Jesucrist qui revela plenament l'home a l'home. **En Crist descobrim la naturalesa i la vocació de l'home, la seva grandesa i la seva misèria, el sentit de la seva vida i el de la seva mort.** Des de la visió total de l'home, és lícit afirmar que l'acció i missió de l'Església ha abraçat i abraça el que és temporal i el que és humà en l'home i en la societat. **Evangelitació i promoció humana es donen la mà, es complementen vers el mateix objectiu: la salvació de l'home.** L'Església existeix en el món i camina amb tota la humanitat. És des d'aquesta encarnació de l'Església en el món-Església de comunió, que des dels moviments i grups parroquials, des de les pròpies realitats i la seva història hauríem d'ajudar a la reflexió des de la fe a totes les persones que componen les respectives comunitats eclesials.

2 L'aplicació eclesiològica del Vaticà II. Fem i podem fer camí vers una eclesiogènesi?

2.1 Què és fer eclesiologia?

És des d'aquesta perspectiva que hauríem de fer parada i veure **l'aplicació de l'eclesiologia del Vaticà II a casa nostra.** És fomentant el diàleg entre Església i societat, entre fe cristiana i ganes de transformació i d'alliberació amb gran llibertat i creativitat que podríem dir que portem a la pràctica l'eclesiologia del Vaticà II. El Concili, a més, desvetllà la possibilitat de fer plans de pastoral d'evangelització per a les Esglésies locals capaces de donar una resposta als problemes que el Poble de Déu teníem plantejats segles enrere en un fer camí que no deixa la fe només per als diumenges, sinó un fer camí que implica trobar Déu en la vida. Perquè, ¿no és fer eclesiologia donar la mà per ajudar a créixer i esdevenir persona crítica amb un mateix i amb el que l'envolta? ¿No és fer eclesiologia donar les eines per poder llegir entre línies per què els esdeveniments de la vida diària els podem veure i viure de maneres diferents? ¿No és fer eclesiologia crear una teologia que sigui capaç d'implicar els teòlegs en el fer camí de la mà dels més pobres, i no només contemplar-los des de la taula i la creació intel·lectual?

Evidentment, tot això vol un procés, un temps per superar etapes, caure i aixecar-se, tornar a començar, viure amb contradiccions, ensopegar amb

maneres de fer diferents, etc. Però tot plegat no deixa de ser un enriquiment per a qui allarga la mà i per a qui s'hi agafa. Es tracta, doncs, de donar les eines per poder llegir la vida des de l'evangeli i anar aconseguint una praxi alliberadora amb els més desfavorits, de viure l'esperança evangèlica tot fent camí **per mitjà de les eines que tenim com: els grups de revisió de vida propis dels moviments d'AC, grups diversos vinculats a parròquies, i d'altres. Un fer camí pensant en el present però també amb visió futurista, amb la mirada vers una "convergència" dels diferents estils comunitaris on la parròquia ideal seria una mena de comunitat de comunitats.**

Parròquia, comunitat de comunitats? Interrogant potser utòpic, però m'atreveixo també a dir que possible si de veritat ens sentim Església. I m'atreveixo a dir que en el desenvolupament d'aquest interrogant hi cal un procés creatiu i diferenciat (no és el mateix la gran ciutat, els pobles mitjans i el pobles rurals).

Però tot plegat una riquesa eclesiològica gràcies a les actituds d'uns i altres, perquè malgrat que hi hagi maneres de fer diferents, el fil conductor és el mateix: una opció de vida que té com a eix central l'evangeli.

D'aquesta manera, és l'Església que assumeix i assimila les característiques del poble, l'Església en la qual el poble pot expressar la seva fe des dels registres propis de la seva cultura, dels seus valors i de les seves ànsies d'alliberació.

Una Església encarnada en el món. Una **encarnació** que vol dir **el seguiment i immersió d'evolució del món i de la humanitat, que dona sentit a la vida, que lluita per l'alliberació del pecat i per tornar als pobres la seva dignitat de Fills de Déu.** I cal **veure**, també, una **realitat eclesial** formada per grups comunitats conscients i actius que assumeixen la seva participació en la comunitat i se senten en comunió amb l'Església Universal.

Amb aquesta perspectiva, per què no reflexionar sobre de quina manera, una **Església reduïda i qüestionada a casa nostra, pot esdevenir signe d'atenció?** Atenció per no caure en l'expressió "no hi ha res a fer", sinó atenció per creure'ns de veritat que tenir fe i estar compromesos per un món millor és obrir el cabàs i tenir la sort de no veure mai el fons, sinó estar contents i agraïts perquè sempre trobem quelcom que podem treure per donar als qui tenim el costat i esperen de nosaltres.

D'altra banda és bonic veure que, malgrat que sovint les coses es puguin veure des de diferents punts de vista, el que compta no és l'obstacle a superar, sinó l'actitud de confiança per ambdues parts, que pot ajudar a avançar en l'entesa i la comprensió.

I, sens dubte, l'opció creient que ens porta al compromís encara que sigui en minoria, té sentit de

ser avui perquè és fruit del mateix evangeli, i pot ajudar-nos a crear espais en les nostres comunitats per tal que els laics amb una opció de vida com a cristians no només siguin receptors passius del que determinen els qui dirigeixen la comunitat, sinó també membres actius portadors d'esperança d'alliberació per a tots aquells que pateixen la marginació, la pobresa, la persecució, sigui en l'entorn que sigui: Tercer Món, Quart Món, Primer Món...

2.2 Evangelització i alliberació

Al llarg d'aquesta exposició hi ha dues paraules de fons que tenen una significació especial. Aquests mots són evangelització i alliberació. Són paraules que acompanyen i donen sentit al moviment.

Crec que són paraules vives i actuals en el nostre món d'avui i aquí. Però no només és una simple afirmació que queda impresa en un paper, sinó que són vives i actuals perquè són fruit del mateix evangeli, accentuades en el Concili Vaticà II i en el Concili Provincial Tarraconense de casa nostra quan diu:

... evangelitzar és descobrir en el cor de cada dona i de cada home l'acció i l'escalf de l'Esperit; és establir les mediacions oportunes per tal que les persones senzilles, i tal vegada afligides, puguin trobar-se amb Déu. Evangelitzar és ajudar a refer l'experiència de Déu de molta gent allunyada, experiència que està intrínsecament lligada a l'amor als germans i, per tant, a aquella opció preferent pels pobres i per la justícia que fou distintiu del Messies Jesús.

L'Església encarnada en la societat, amb unes característiques podríem dir no de gran Església, sinó d'Església reduïda en un món canviant, viu uns moments que poden ser engrescadors per dur a la pràctica l'evangelització i l'alliberament.

Probablement, submergits en una manera de viure on les prioritats són cada vegada més banals, com el pragmatisme, la superficialitat i la riquesa tangible, ens podem preguntar: és possible l'evangelització? Evangelitzar a qui i a on? Alliberar, a qui, de què, a on?

La resposta crec que no es farà esperar si fem un cop d'ull a la conjuntura de la societat en què vivim. Tenim, avui, unes realitats que no ens poden deixar indiferents. Mirem cap a on mirem condicionen de manera directa i indirecta la nostra manera d'entendre i viure la vida. Podríem parlar, com a exemple, del fet de les migracions massives, d'un continent a un altre, i d'un país a un altre. Un flux migratori fruit en part de la globalització i dels desequilibris econòmics mundials, entre moltes altres causes.

L'arribada d'immigrants a casa nostra s'ha convertit en un fenomen important, difícil, i que desvetlla molta sensibilitat entre nosaltres. ¿Per què no deixar-nos sorprendre pel seu recorregut, i pel camí no gens

fàcil de la seva integració? ¿Per què no deixar-nos sorprendre per tot allò de positiu que té conviure amb persones de diferent cultura, religió, etc.? Per què no formar amb ells petites comunitats?

Qualsevol persona que per un o altre motiu ha deixat la seva terra, el seu paisatge, la seva llar, la seva família, els objectes de cada dia, els seus costums, es veu sotmès a una pèrdua. De ben segur que té l'esperança de sentir-se compensat per la possibilitat d'assolir alguna fita que li sigui de gran importància. Moltes vegades és la mateixa necessitat de sobreviure el que empeny a fer el salt. Les màfies, sempre a l'aguait, en deuen treure un bon profit. Però se'm fa difícil pensar que aquest salt sigui massa inconscient. Per un lloc o altre deu treure el nas la por al viatge fet en pèssimes condicions, i la incertesa del que et pot esperar a l'altra banda.

Donar la mà a aquestes persones, ¿no és una tasca per plantejar-nos i actuar com Església? ¿No és una tasca d'alliberació ajudar-los a vèncer la por? ¿No és una tasca d'evangelització ajudar-los per aconseguir una vivenda digna, o trobar un lloc de treball, o sentir-se integrats en el barri i en el veïnat, etc.?

Però la conjuntura actual de la nostra societat no només té aquesta realitat al davant, sinó moltes altres. Mirem les persones que seran el futur de la societat, els joves. Ens agradi o no és una realitat que vivim cada dia, i en converses formals o informals confirmem que ens espanta i inquieta la manera com viuen, ens inquieta veure que les seves prioritats no són un camí a seguir carregat d'il·lusió, sinó que les seves prioritats sovint passen per aconseguir el benestar mental i corporal que proporciona el consumisme més desenfrenat fent de la pròpia vida l'eslògan de primer jo, després jo i sempre jo. Ens espanta la seva manera de comportar-se socialment, fins al punt de canviar la ruta del nostre objectiu per evitar trobar-los en la mateixa plaça, etc. Si l'esperit de l'evangeli és l'eix del nostre estil de vida, ens podem preguntar: ¿què fem i què podem fer per ells, els joves? ¿Quines són les causes que els provoquen tanta buidor? Des del moviment, des de la parròquia, ¿quina Església els oferim?

Són milers els que viuen sense cap mena d'esperança i il·lusió. Són milers els que no tenen cap possibilitat d'accedir a un lloc de treball digne. Són milers els que, per raons de llengua, cultura, procedència..., es veuen abocats a la marginació i exclusió social.

¿No és aquest un camp d'acció i una prioritat com Església amb missió d'evangelització i alliberació? ¿Per què no constituir, amb adults o entre els mateixos joves, petites comunitats cristianes?

Però, no deixa de ser una realitat també que entre nosaltres hi ha joves esperançats. Que potser ordenen els valors d'una manera diferents a com ens agradaria a nosaltres, els adults, però

hi són. No és doncs, una tasca de l'Església i un camp d'acció, fer-los costat, donar-los la mà? No és un camí d'enriquiment mutu compartir des de l'espontaneïtat i esperança del jove i des de l'esperança i saviesa de l'adult?

Aquests són només dos exemples, però de ben segur que hi ha moltes altres parcel·les de la societat que reclamen a crits una mà que acompanyi, una orella que escolti, una paraula acollidora, un somriure que consoli...

Però també m'agradaria dir que malgrat que vivim avui i aquí una Església reduïda, no per això està adormida i esporuguida.

Practiquem una vegada més l'exercici de saber llegir amb ulls crítics i constructius la societat en què vivim. Si per una banda constatem que hi ha dificultats, que hi ha pobresa, que hi ha exclosos, no deixa de ser una realitat que en la nostra Església reduïda hi podem trobar signes vius d'evangelització i de comunió com a vivència vital de l'evangeli que ens porta a ser testimonis d'un treball que fa visible el Regne enmig de les clarors i ombres del quefer diari.

2.3 Comunió

Comunió, xarxa entre nosaltres, els qui treballem agafats en el mateix fil conductor que és la praxi de l'evangeli. Una comunió, doncs, que farà possible ser signe de credibilitat. Mirem la vitalitat d'aquesta Església reduïda, amb testimonis en diversos compromisos:

Tenim l'organització de Càritas, que intenta no només ajudar en la beneficència sinó que treballa per promoure i ajudar les persones que s'hi apropen a recuperar i adquirir la seva dignitat com a persones i perquè puguin créixer humanament. D'altra banda, és una organització que avança amb l'esperança i la convicció d'uns col·laboradors, majoritàriament laics, que volen fer del seu compromís signe de credibilitat, de corresponsabilitat amb tota la xarxa pròpia de l'organització.

Recordem també el treball de corresponsabilitat fet en diferents parròquies entre el seu responsable, el mossèn, i els laics que se senten Església, els quals, corresponsablement, emprenen tasques com la visita als malalts, la celebració de la Paraula, sobretot en indrets rurals, l'atenció burocràtica de despatx, l'acollida i tasca educativa d'infants i joves en l'esplai, l'acollida a grups d'altres religions fruit de la immigració, o l'atenció i l'acompanyament als sense sostre de les grans ciutats, etc. En una societat on l'alteritat és el que menys compta, ¿no és un signe de comunió comptar amb persones que saben i donen valor al fet de perdre temps per i amb el proïsme, infants, joves, adults, vells, etc. ¿Per què no accentuar la dimensió comunitària del compromís d'ajuda, en les parròquies o en petites comunitats?

No podem deixar de banda altres grups com els moviments d'AC, que fan esforços per ser signe d'evangelització en el camp obrer i comunió entre ells tot treballant per federar-se a nivell dels respectius bisbats i a nivell de Catalunya. Per què no anar fent passos per a una millor integració en una Església a la vegada més diocesana i més de base?

Comunió en comunitat en diverses celebracions interreligioses. Comunió entre diversos grups cristians per la preparació i celebració de moments claus de la litúrgia cristianes com Advent, Pasqua, celebracions penitencials, etc.

¿No és tot això un signe que l'Església té ganes de mantenir les portes obertes a tots els homes i dones que s'hi atansen?

¿No és un signe de comunió donar acolliment a aquells la vida dels quals està entre l'ofec i la ignorància per part d'una societat que posa preu a tot i valor a res?

De ben segur que ens ajudarà a adonar-nos que val la pena viure esperançats i amb confiança, que malgrat els contratemps no estem sols.

L'opció que amb plena llibertat podem fer de dir sí a un estil de vida que ens proposa l'evangeli, ens

posa en comunió i ens fa ser testimonis del seguiment de Jesús davant els desesperançats. La tasca de saber trobar Déu en la vida i veure en l'altre una criatura a estimar sense cap condició, que alhora dóna sempre mostres que li agrada sentir-se estimada i volguda, ens desvetlla la visió que l'altre és únic i irrepetible.

Si l'Església s'omple o queda en minoria, em sembla que té una relativa importància. El que sí que és important és que els qui ara hi som i fem comunió en cada comunitat visquem amb intensitat i profunditat la recerca de Déu per poder ser referència del Transcendent per a tots aquells o aquelles que se'ns apropin o ens trobem pel camí, i tot mirant-nos als ulls ens sentim volguts i estimats com a Fills de Déu.

El fet de viure i veure una Església reduïda, a qui potser li espera la mort i la resurrecció, no ha de ser motiu de desànim perquè creiem plenament les paraules de Jesús: "Jo sóc amb vosaltres dia rere dia fins a la fi del món" (Mt 28,20) i "Allà on n'hi ha dos o tres de reunits en el meu nom, jo sóc allí enmig d'ells" (Mt 18,20).

Entrem ara en la 3a i última part d'aquesta exposició. És una reflexió sobre dues dimensions de l'home: **el valor de l'espiritualitat militant i la necessitat de crear i tenir buits en el nostre interior** no per quedar-nos-hi sinó per fer-ne experiència, i tenir el desig de compartir-ho en les comunitats, en els grups de revisió de vida, amb els amics..., essent al meu entendre també una manera de fer eclesiologia. Les dues dimensions les crec imprescindibles per esdevenir avui actius i compromesos en el si de l'Església, poder portar una vida amb coherència en el que diem, en el que fem i en el que intentem ser.

3 Dimensions personals imprescindibles per esdevenir membres actius i compromesos en el si de l'Església

3.1 El valor de la espiritualitat militant = Vida interior

L'accelerat ritme de vida

Massa sovint ens veiem atrapats per un ritme de vida que no permet adonar-nos que vivim un moment únic i irrepetible. També podem sentir-nos atrapats per l'actitud de **passar de puntetes per sobre de tot fet de vida**: passo de pressa perquè res no em qüestioni. Fins i tot, podem sentir-nos còmodes en **no tenir criteri tot emmotllant-nos al corrent de moda del moment**. És molt probable que tinguem moments de desídia i indiferència, i al mateix temps experimentem que hi ha quelcom que ens desperta inquietud, sense saber del tot què volem ser.

El cert és que aquestes situacions, ens agradin o no, ens porten al punt neuràlgic de l'existència, la

vida, i tots sabem que quan parlem de la vida parlem de quelcom important. No és una banalitat ni quelcom de què podem "passar", però potser cal dir que més que parlar d'una cosa important parlem en el fons d'un gran misteri. Perquè, ¿no és la vida en si mateixa un misteri incomprendible a la raó humana? En parlem i fins i tot en fem sovint tema de tertúlia amb els amics, amb els familiars: que si a aquell, mira com li va, que si l'altre, quina mala jugada li ha fet, que si el veí la té molt fàcil, que val més viure al dia, que cal aprofitar tot el que de bo passa, etc.

Del que no parlem amb facilitat és de l'espiritualitat militant = vida interior de l'ésser humà, ja que fins i tot podem preguntar-nos: I què és això?

3.2 Què és l'espiritualitat militant?

La dificultat per trobar una resposta ens fa entendre i raonar que l'espiritualitat militant deu ser quelcom no tangible i difícil de mesurar, però al mateix temps necessari i imprescindible per al que humanament anomenem una vida equilibrada i serena.

Quan el que anomenem atzar, providència, casualitat... ha fet i fa que en el nostre camí de vida trobem algú, amb el pensament i la manera de viure del qual, amb naturalitat, ens sentim afins, potser cal pensar que en certa manera aquesta afinitat és una mostra del misteri de la vida. Potser la complicitat que sentim amb la seva companyia no és altra cosa que una esclatxa de llum que brolla de la seva vida interior.

Però malgrat tot el raonament que podem fer-nos, encara queda el dubte de trobar les paraules per expressar amb claredat el que és la vida interior. D'altra banda, si és vida interior, deu voler dir que està plena de silenci i solitud. **Silenci** per escoltar el propi pensament, els propis desitjos, els propis gemecs, les pròpies misèries, el propi anhel de llibertat, silenci per escoltar la vida de l'altre, silenci per escoltar tot el que ens transcendeix i ens envolta ... **Solitud** volguda i desitjada per poder acceptar, encara que incomprendiblement, el gran misteri de la vida.

D'aquesta manera, un primer pas per intuir què és la vida interior deu tenir com a pressupòsit silenci i solitud, perquè en gran mesura deuen ser els seus components.

Ningú no pot negar que ens sentim acollits per l'altre perquè el seu silenci fa possible la comoditat de ser al seu costat. Ens el dóna perquè puguem percebre sense reserves el seu acolliment, i ens dóna la seva solitud per fer possible la complicitat en compartir el que és indescriptible, la vida interior.

Però no seria prou just ni suficientment atractiva la vida interior de l'altre si només tingués com a contingut el silenci i la solitud.

Silenci i solitud com a elements de vida engendren vida, i el seu fruit em sembla que és la confiança i l'esperança.

A partir d'aquesta hipòtesi, **la confiança** treballa gratuïtament en l'interior de tot home l'actitud de veure i llegir en l'altre una criatura a estimar sense cap condició, que alhora dóna sempre mostres que li agrada sentir-se estimada i volguda. Desvetlla en nosaltres la visió que l'altre és únic i irrepètible. Al mateix temps fa possible que confiïem en nosaltres mateixos per poder-nos dir des de la intimitat que l'orgull i el fictici poder que creïem tenir no ens deixa veure la bondat de l'altre.

L'esperança ens treballa per dintre l'actitud de saber viure amb joia malgrat la finitud del nostre pensament. Ens ajuda a creure que no estem sols en la finitud humana sinó que la compartim i que hi ha més del que podem copsar. Ens dóna i referma en la convicció que la utopia esdevé topia cada vegada que posem en relació el silenci, la solitud, la confiança i l'esperança. ¿No seran, doncs, aquests quatre elements els components de la vida interior?

¿Hi ha alguna persona que no els pugui tenir? ¿La seva negació correspondria a la categoria de l'ésser humà? Si la resposta és afirmativa, és a dir, que tots tenim la sort de posseir-los, tenim davant nostra l'oportunitat de trobar el símbol del que és la vida interior. **Un tresor per descobrir en cada u de nosaltres i per ajudar a descobrir-lo, un tresor per ordenar i ajudar a ordenar-lo, un tresor per cuidar i vetllar i per ajudar a cuidar-lo i vetllar-lo amb la més refinada sensibilitat i delicadesa perquè és l'essència de tota vida que viu i deixa viure, que dóna i que sap rebre, que estima i es deixa estimar, que calla i escolta, que se sent acompanyada i solitària, que és senzilla i rica alhora.**

Després d'aquesta descoberta, qui pot negar-se a col·laborar en la recerca de la vida interior? Després d'aquesta troballa, qui pot ignorar que el misteri de la vida no sigui magnífic i atractiu, generós i vulnerable, silenciós i solitari, confiat i esperançat?

Ben mirat, el que tot home cerca en el seu camí de la vida, ¿no és el convenciment, encara que irracional, que hi ha alguna cosa que ens transcendeix? I si no, per què l'existència de la vida interior? ¿No és aquesta la que ens distingeix d'altres vides, com l'animal o la vegetal?

La vida és un misteri, un misteri digne de ser admirat i contemplat en l'altre i per l'altre com a criatura que mereix viure i ser tractada amb dignitat humana, ja que només per mitjà d'ella podem intuir la presència de qui per generositat ha volgut compartir tot l'univers creant la seva joquina estimada i preferida: l'home.

I, perquè aquesta espiritualitat militant-vida interior sigui viva en tot moment, cal fer-li espai, crear, treballar i mantenir buits interiors.

3.3. Per què són necessaris els buits?

En els nostres dies no és gaire freqüent parlar dels buits que ens regala la vida. Més aviat parlem de la dificultat amb què tota persona es troba en el quefer diari. Si algú ens parla de buit és probable que ho associem a possibles trastorns de salut o problemes que tota persona pot viure. D'altra banda, és ben humana la constància de tots en la manera com anem fent camí de bracet amb el que anomenem dificultats i entrebancs.

Ben mirat, però, omplim tant com podem el temps de la vida amb la precaució que no quedi cap espai buit. L'omplim amb la cautela que ningú no hi entri sense permís. L'omplim perquè en el fons ens dona seguretat. Seguretat que probablement satisfà el propi ego tot apaivagant la quimera de sentir-nos plens d'activitats, compromisos, feines... Un fer per fer on l'ambició i el desig esdevenen els conductors de les rutines quotidianes fins al punt de sentir-nos saturats.

D'altra banda, ens pot semblar que tenir algun buit és no estar a l'altura de les circumstàncies i de les exigències del moment. D'aquesta manera l'acció d'omplir ens ajuda a crear-nos una cuirassa per protegir-nos de les crides del propi jo.

Però afortunadament, no sempre és així. El temps de la vida, i la vida en el temps, ens dona ensurts, ens descol·loca i tot d'una, sense esperar-ho, ens pot posar al davant vivències i situacions mai imaginades. I és en aquestes situacions que podem ser capaços d'adonar-nos que hem fet camí gràcies als buits i amb els buits.

Si passem la pel·lícula de la pròpia vida aviat ens adonarem que molts buits dels que hem tingut i tenim han esdevingut i són cruïlles que ens han fet parar el tragí de cada dia. Ens han capgirat les preferències del viure. Ens han donat a entendre que només de nosaltres mateixos depenia emprendre un camí o un altre. En altres ocasions, els buits han esdevingut els solcs per plantar la llavor i fer possible la resurrecció del testament espiritual que ens han deixat aquells que hem estimat i amb qui hem compartit la vida. I fins i tot potser han esdevingut aquells camins sense sortida on la foscor del dolor interior no ens deixava veure l'esclatxa de llum del renéixer cada dia. Buits per acollir quelcom que no necessita espai.

Buits del tot necessaris, espai per acollir el que ens ha estat donat sense cap mena d'esforç, només per gratuïtat. Espai, si és el cas, per poder maniobrar la direccionalitat del que hem escollit com a manera de ser i viure. Espai, a ser possible com a fruit de l'exigència personal per treure de la pròpia vida tot allò que no necessitem però en fem una necessitat, per estimar tot el que tenim i no valorem. Per poder podar els brots d'orgull, d'egoisme, de manca d'interès per les persones, objectes i situacions que ens envolten.

Deixem que els buits hi siguin. Deixem que els buits solquin el nostre interior. Deixem que hi ressoni l'eco del que hem tingut, del que tenim...

Deixem que hi visquin els misteris de la vida, és a dir, tot allò que vivim i experimentem i està per sobre de qualsevol raonament humà.

Deixem que hi ressoni la veu dels qui ens van engendrar, dels qui ens van estimar, dels qui sense saber per què els sentim lluny.

Deixem que hi ressoni el silenci contemplatiu tot mirant uns cims nevats, tot escoltant la remor del vent, el cant matiner dels ocells i el parlar pausat i a voltes alterat dels mars...

Escoltem-hi la veu dels qui ploren, dels qui se senten desemparats, sols, marginats. Escoltem hi la veu del vell rondinaire, del jove sorollós, la insistència de l'infant consentit...

Que no ens espanti tenir el buit cada vegada més ample i profund. Perquè, ¿no és en el fons del buit on es pot trobar la mestria del viure esperançat i confiat?

Només amb els buits podem fer possible l'escolta i l'acolliment a l'alteritat sense cap recança, sense cap condició.

Només en un espai no ocupat com és el buit, podem gaudir de tot allò que no ocupa cap espai.

Per part meva res més. Gràcies per haver-me escoltat.

Barcelona, 12 d'octubre 2007

Bibliografia

ANTON, Àngel, S.J.: *El Misterio de la Iglesia. Evolución histórica de las ideas eclesiológicas*, Volumen II. "De la apologética de la Iglesia-sociedad a la teología de la Iglesia-misterio en el Vaticano II y en el posconcilio". Madrid: Biblioteca de Autores Cristianos, de La Editorial Católica, S. A., 1986, y Toledo: Estudio Teológico de San Ildefonso, 1986.

CONCILI ECUMÈNIC VATICÀ II. *Constitucions, Decrets i Declaracions*. Barcelona: Editorial Claret, S. A., 1993.

BOFF, Leonardo: *Jesucrist llibertador*. Barcelona: Editorial Claret, S A, 1975

-: *Església, carisma i poder. Assaigs d'Eclesiologia militant*. Barcelona: Editorial. Claret, S A, 1982.

-: ... *Y la Iglesia se hizo pueblo. "Eclesiogénesis": La Iglesia que nace de la fe del pueblo*. Santander: Editorial Sal Terrae, 1986

CASTILLO, José M: *Escoltar el que diuen els pobres a l'Església*. Barcelona: Quaderns de Cristianisme i Justícia, 88, març 1999.

GONZÁLEZ FAUS, José Ignacio: *L'Església, per a què?* Barcelona: Quaderns de Cristianisme i Justícia, setembre 2003.

GUAL I TORTELLA, Miquel: *Elements per a una Església de Comunió: Del Vaticà I a "Lumen Gentium"* Barcelona. Facultat de Teologia de Catalunya. Editorial Herder, 1994.

SCHILLEBEECKX, E.H.: *L'Església i l'home segons el Vaticà II*. Barcelona: Edicions 62, 1968.